

16.4.2018

OM 11/51/2018

Kunnanhallitus (pl. Ahvenanmaan maakunta)

VUONNA 2018 MAHDOLLISESTI TOIMITETTAVAT MAAKUNTAVAALIT: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalimateriaali, vaalitietojärjestelmän käyttö ym.

1. Mahdolliset maakuntavaalit

Hallituksen esitys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp.) annettiin eduskunnalle 2.3.2017. Esitys sisältää muun muassa ehdotuksen maakuntalaiksi ja ehdotuksen vaalilain muutoksiksi.

Esityksen mukaisen lainsäädännön oli alun perin tarkoitus tulla voimaan 1.7.2017, mutta sen käsittely eduskunnassa on edelleen kesken. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan annettua esityksestä lausuntonsa 29.6.2017 (PeVL 26/2017 vp.) hallitus linjasi 5.7.2017 muun ohella, että

- esityksen mukaisen lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan kesäkuussa 2018 ja
- ensimmäiset maakuntavaalit toimitetaan omina, erillisinä vaaleinaan sunnuntaina 28. päivänä lokakuuta 2018.

Hallituksen esityksen sisältöä on sittemmin muutettu vastaamaan linjausta.

Hallituksen esityksen mukaan ensimmäiset maakuntavaalit toimitettaisiin siis sunnuntaina 28.10.2018. Ennakoäänestyksen ajanjaksot olisivat kotimaassa 17.-23.10. ja ulkomailla 17.-20.10.

Jotta maakuntavaalit voidaan toimittaa sanotussa aikataulussa, hallituksen esityksen mukaisen lainsäädännön on tultava voimaan viimeistään 1.7.2018. Tämä kirje on kirjoitettu lähtien siitä oletuksesta, että näin tulee tapahtumaan. Mikäli tilanteeseen tulee muutoksia tämän kirjeen lähettämisen jälkeen, oikeusministeriö ilmoittaa siitä kunnille viipymättä.

2. Maakuntavaaleissa sovellettava lainsäädäntö

Yleistietoa maakuntavaaleista (hallituksen esityksen mukaisena) löytyy osoitteesta:

<http://vaalit.fi/maakuntavaalit>

Vaalilainsäädäntöä ei ole muutettu tammikuussa 2018 toimitetun presidentinvaalin jälkeen. Edellä mainitussa sote- ja maakuntauudistusta koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin useita muutoksia vaalilainsäädäntöön. Hallituksen esitys löytyy osoitteesta:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_15+2017.aspx

Ajantasainen vaalilaki löytyy puolestaan osoitteesta:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>

3. Miten maakuntavaalit toimitetaan?

Maakuntavaalit toimitetaan kaikissa Manner-Suomen kunnissa pääpiirteissään samalla tavalla kuin kuntavaalit, kuitenkin siten, että ehdokasasetteluun liittyvistä tehtävistä ja vaalien tuloksen vahvistamisesta huolehtii kunnan keskusvaalilautakunnan sijasta uusi viranomainen, maakuntavaalilautakunta.¹

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä maakuntavaaleissa on siten pääpiirteittäin seuraava:

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastus,
- ennakkoäänten laskenta ja
- vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta.

Vaalitoimitsijat ja vaalitoimikunnat:

- ennakkoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- vaalipäivän äänestyksen toimittaminen.

Maakuntavaalilautakunta:

- ehdokashakemusten käsittely sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen jakelu maakunnassa,
- vaalien tuloksen vahvistaminen maakunnan tasolla.

¹ Maakuntavaalilautakunnan kuhunkin maakuntaan asettaa näissä ensimmäisissä maakuntavaaleissa maakunnan liiton hallitus.

Vaalipiirilautakunnilla ei ole maakuntavaaleissa mitään tehtäviä.

4. Muutoksia maakuntajakoon

Hallituksen esitys sisältää myös ehdotuksen nykyisen maakuntajaon muuttamiseksi seuraavien viiden kunnan osalta:

- Heinävesi siirtyisi Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Karjalan maakuntaan,
- Joroinen siirtyisi Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan,
- litti siirtyisi Kymenlaakson maakunnasta Päijät-Hämeen maakuntaan,
- Isokyrö siirtyisi Pohjanmaan maakunnasta Etelä-Pohjanmaan maakuntaan ja
- Kuhmoinen siirtyisi Keski-Suomen maakunnasta Pirkanmaan maakuntaan.

Maakuntajaolla on merkitystä maakuntavaaleissa, joissa kukin maakunta muodostaa oman vaalipiirinsä. Sen sijaan vaalilain 5 §:ssä tarkoitettulla eduskuntavaalien vaalipiirijaoilla ei ole maakuntavaaleissa merkitystä, mutta mainittakoon kuitenkin, että edellä sanotut maakuntajaon muutokset johtavat samalla myös seuraaviin vaalipiirimuutoksiin:

- Heinävesi ja Joroinen siirtyisivät Kaakkois-Suomen vaalipiiristä Savo-Karjalan vaalipiiriin,
- litti siirtyisi Kaakkois-Suomen vaalipiiristä Hämeen vaalipiiriin ja
- Kuhmoinen siirtyisi Keski-Suomen vaalipiiristä Pirkanmaan vaalipiiriin.

5. Äänestyspaikat vuoden 2018 maakuntavaaleissa

Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakoäänestyksessä että vaalipäivänä.

Oikeusministeriö pitää ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle maakuntavaaleissa.

Yleisten ennakoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Kunnanhallituksen asiana on myös tehdä ennakoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi Postin (Posti Group Oyj)

ylläpitämässä pisteissä (postit ja tilapäiset pisteet)² tai kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määritessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 1) mainitut näkökohdat.

Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jolle sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden koosta taikka asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Vuoden 2018 vaaleissa noudatetaan sitä äänestysaluejakoa, joka tulee voimaan 15. päivänä lokakuuta 2018 ja joka perustuu kuntien 30.4.2018 mennessä maistraateille ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin.

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty *vaalipäivän äänestyspaikka*. Vaalipäivänä äänestäjä voi äänestää vain sen äänestysalueen äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen. Vaalipäivän äänestyspaikkoja määritessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 2) mainitut näkökohdat.

Viime vuosina jotkut kunnat ovat vähentäneet merkittävästi äänestysalueidensa määrää. Tämä on siten merkinnyt tuntuva heikennystä äänioikeutettujen mahdollisuuksiin äänestää vaalipäivänä. Ministeriö suosittelee, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää seuraaviin vaaleihin. Todettakoon myös tässä yhteydessä, että mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö vaalipäivän äänestyksessä (ks. tämän kirjeen s. 9) ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

Äänestyspaikkoja koskevien päätösten aikataulu ja vaalitietojärjestelmään merkittävät tiedot

Kunnanhallituksen tulee tehdä päätökset yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista hyvissä ajoin siten, että paikat voidaan merkitä oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään (VAT) perjantaihin 17.8.2018 klo 12 mennessä.

Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Väestörekisterikeskuksen ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin, jona toimii oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä, merkitään Väestörekisterikeskuksen määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan

yleisen ennakkoäänestyspaikan

- nimi,
- käyntiosoite,

² Posti on ilmoittanut oikeusministeriölle, että sen myynti ottaa asianomaisiin kuntiin yhteyttä kevään 2018 aikana ja että tavoitteena on, että Postin ja kuntien sopimukset tehtäisiin kesäkuun loppuun mennessä.

- aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan
- nimi ja
- käyntiosoite sekä muut Väestörekisterikeskuksen määräämät tiedot.

Väestörekisterikeskus antaa kunnanhallituksille tarkempia ohjeita tietojen ilmoittamisesta pohjatietojärjestelmään kesäkuussa 2018 lähetettävässä kirjeessään. Samoin VAT-ohjeessa nro 2b tulee olemaan tarkemmat ohjeet tietojen ilmoittamisesta. Näihin ohjeisiin on huolellisesti tutustuttava ja niitä tarkoin noudatettava.

Ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot on merkittävä pohjatietojärjestelmään viimeistään **perjantaina 17.8.2018 klo 12.**³

Äänestyspaikkatietojen merkitsemisen ohessa pohjatietojärjestelmään merkittävät muut tiedot

Kunnan keskusvaalilautakunnan on samassa määrääjassa huolehdittava myös siitä, että pohjatietojärjestelmään merkitään keskusvaalilautakunnan voimassa olevat yhteystiedot maakuntavaaleissa ja että tiedot kuitataan järjestelmässä tarkistetuiksi. Erityisesti tulee huolehtia, että pohjatietoihin merkitään

- ilmoituskortille tulostuva kunnan keskusvaalilautakunnan puhelinnumero (ns. yleisöpuhelin) ja
- vaaliluettelon toimitusosoite, jonka tulee olla käyntiosoite (ei PL-osoite).

Kaikkien edellä mainittujen tietojen eli siis

- ennakoäänestyspaikkatietojen,
- vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen,
- keskusvaalilautakunnan yhteystietojen sekä lisäksi
- vaaliluettelon toimitusosoitteen

tulee ehdottomasti olla oikein, koska ne (viimeksi mainittua lukuun ottamatta) tulostetaan äänioikeutetuille lähetettävään ilmoituskorttiin ja sen liitteelle.

Kunnan tehtävä on huolehtia siitä, että pohjatietojärjestelmässä tiedot ovat 17.8.2018 klo 12 lopullisesti siinä muodossa kuin niitä käytetään maakuntavaaleissa. Vastuu tietojen oikeellisuudesta on siis kunnalla.

³ Vaalilain 9 §:n mukaan äänestyspaikkoina vaaleissa ovat ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä päivän päättyessä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Käytännössä rekisterin viimeiseksi päivityspäiväksi on kuitenkin määrättävä aikaisempi ajankohta, tässä tapauksessa 17.8.2018, koska jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa maakunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen. Oikovedosten valmistamiseen ja tarkistamiseen sekä luetteloitten painattamiseen on varattava riittävästi aikaa.

6. Kunnan vaaliviranomaiset maakuntavaaleissa

Seuraavassa esitetään tiivistetysti kunnan vaaliviranomaisia koskevat kelpoisuus- ja esteellisyyssäännöt maakuntavaaleissa:

Kunnan keskusvaalilautakunta

Maakuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakuntana toimii valtuuston 1.6.2017 alkaneen valtuustokauden alussa asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain (410/2015) mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä (vuoden 2017) kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27-30 §:ssä säädetään. Koska kunnan keskusvaalilautakunta vastaa maakuntavaaleissa ennakkoäännten laskennasta ja vaalipäivän äännten tarkastuslaskennasta, tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva maakuntavaalien ehdokas tai ehdokkaan puoliso on esteellinen osallistumaan keskusvaalilautakunnassa sanottuihin toimintoihin.

Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on, *mahdollisuuksien mukaan*, edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2015) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla maakuntavaalien ehdokas.⁴

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva maakuntavaalien ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Muuta: Vaalilautakunnan jäsenenä ja varajäsenenä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on, *mahdollisuuksien mukaan*, edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2015)

⁴ Maakuntavaaleissa ehdokashakemukset on tehtävä maakuntavaalilautakunnalle viimeistään 18.9.2018 ennen klo 16. Ehdokasasettelu vahvistetaan torstaina 27.9.2018.

eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla maakuntavaalien ehdokas eivätkä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa maakunnassa: esimerkiksi maakunnassa A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimikunnan jäseneksi missään kunnassa.⁵

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Muuta: Vaalitoimikunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Yleisen ennakoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsija

Kelpoisuus: Vaalitoimitsijana ei voi olla vajaavaltainen⁶ eikä myöskään maakuntavaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa maakunnassa: esimerkiksi maakunnassa A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimitsijaksi missään kunnassa.⁷

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimitsijan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että vaalitoimitsijaksi määrätty voi toimia kaikissa vaalitoimitsijan tehtävissä.

Muuta: Vaalitoimitsijaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla

Kelpoisuus: Vaaliavustajana ei voi olla vajaavaltainen⁸ eikä myöskään maakuntavaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Vaaliavustajalla on vain yksi tehtävä eli äänestäjän avustaminen. Kelpoisuusääntelyllä on riittävästi varmistettu se, että hän tässä tehtävässään voi avustaa jokaista avustamista tarvitsevaa äänestäjää.

⁵ Tämä johtuu siitä, että äänioikeutettu voi äänestää ennakkoon missä tahansa kunnassa.

⁶ Alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu.

⁷ Ks. alaviite 5.

⁸ Ks. alaviite 6.

7. Vaalitietojärjestelmän käyttö

Maakuntavaaleissa kaikki kunnat käyttävät seuraavia vaalitietojärjestelmän (VAT) osajärjestelmiä:

- 1) pohjatietojärjestelmä (keskusvaalilautakunta),
- 2) äänioikeustietojärjestelmä (ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija, keskusvaalilautakunta ns. ”jälkikirjauksissa”),
- 3) tuloslaskentajärjestelmä alustavassa ääntenlaskennassa ja tarkastuslaskennassa (keskusvaalilautakunta).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän pääkäyttäjä sekä vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet. Vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana jatkaa Tieto Oyj.

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistamiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä henkilöllä tulee olla joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Joihinkin osajärjestelmiin on presidentinvaalin jälkeen tehty joukko pienehköjä toiminnallisia parannuksia käyttäjiltä saatujen palautteiden pohjalta. Pääosin järjestelmien käyttäminen on kuitenkin samanlaista kuin presidentinvaalissa.

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan 23.7.2018, jolloin pohjatietojärjestelmä avautuu keskusvaalilautakuntien käyttöön. Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmisteluperiodin aikana.

Seuraavassa kiinnitetään kuntien huomiota vielä kahteen erityiseen käyttötapaukseen.

Äänioikeustietojärjestelmän käyttäminen vaalipäivänä

Äänioikeustietojärjestelmää (”sähköinen vaaliluettelo”) on käytetty vaalipäivän äänestyksessä useissa kunnissa vuodesta 2011 lukien. Viime presidentinvaalissa se oli käytössä 136 kunnassa 619 äänestysalueella. Kuntien kokemukset sähköisestä vaaliluettelosta ovat olleet pääosin myönteisiä.

Sähköistä vaaliluetteloita voidaan käyttää paperisen vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla. Jokaisella äänestysalueella on kuitenkin ehdottomasti oltava varalla myös paperinen vaaliluettelo.

Maakuntavaaleissa sähköisen vaaliluettelon käyttöä vaalipäivän äänestyksessä jatketaan maltillisesti, alustavan suunnitelman mukaan seuraavasti:

- Vuosien 2011-2018 vaaleissa järjestelmää käyttäneet kunnat: Järjestelmää voidaan käyttää millä tahansa kunnan päättämällä äänestysalueilla. Kunnan on kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja ilmoitettava nämä äänestysalueet vaalituulle.

- Muut kunnat: Kunta voi ilmoittaa vaalituella kiinnostuksensa käyttää järjestelmää yhdellä äänestysalueella. Sen jälkeen vaalituki arvioi, onko kunnan mukaantulo asianmukaista vaalitietojärjestelmän kokonaisuuden käyttö huomioiden.

Oikeusministeriö ja vaalituki varaavat itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien äänestysalueiden lukumäärää. Kunta voi myös perua tekemänsä ilmoittautumisen, jos ilmenee esimerkiksi teknisiä ongelmia.

Korostettakoon vielä, että sähköisen vaaliluettelon käyttäminen vaalipäivän äänestyksessä on näissä vaaleissa ja myös jatkossa kunnalle täysin vapaaehtoista eli mahdollisuus käyttää pelkästään paperista vaaliluetteloa tulee jatkossakin säilymään. Näin ollen mahdollinen sähköisen vaaliluettelon käyttö ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää (ks. tämän kirjeen s. 4).

Laskentajärjestelmän käyttö alustavassa laskennassa suoraan äänestysalueelta

Alustavan laskennan tuloksia on useissa kunnissa tallennettu tuloslaskentajärjestelmään suoraan äänestysalueilta vuodesta 2014 lukien. Vuoden 2018 presidentinvaalissa suora tallennus oli käytössä 67 kunnassa 384 äänestysalueella. Kuntien kokemukset tästäkin menettelystä olivat myönteisiä.

Maakuntavaaleissa suora tallennusta aiemmin käyttäneet kunnat voivat halutessaan jatkaa samaa menettelyä ilmoittamalla aikeistaan vaalituella. Myös muut kunnat voivat ilmoittaa vaalituella kiinnostuksensa sanottuun menettelyyn. Tarkoitus on kuitenkin edetä tässä asiassa maltillisesti, joten muut kunnat voivat tulla mukaan näissä vaaleissa enintään yhdellä äänestysalueella. Ministeriö ja vaalituki varaavat tältäkin osin itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien kuntien ja äänestysalueiden lukumäärää ja kunnalla on myös ilmoittautumisensa perumismahdollisuus.

Menettelyä käytävillä äänestysalueilla tulee kuitenkin olla varajärjestelmänä perinteinen menettely laskentatietojen ilmoittamisesta kunnan ilmoituskeskukselle.

8. Vaalimateriaali ja vaaliohjeet

Oikeusministeriön vaalimateriaalin tilausjärjestelmä avataan keskusvaalilautakuntien käyttöön maanantaina 28.5.2018. Keskusvaalilautakunnan tulee merkitä järjestelmään tarvitsemansa vaalimateriaali viimeistään torstaina 21.6.2018. Oikeusministeriö lähettää tilausjärjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet erikseen sähköpostitse.

Vaalimateriaalin jakelu keskusvaalilautakunnille suoritetaan maanantaista 27.8.2018 lukien.

Oikeusministeriö muistuttaa kuntia siitä, että edellisten vaalien käyttämättömät äänestysliput on ehdottomasti hävitettävä.

Vaaliohjeet ja vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet) jaetaan keskusvaalilautakunnille elokuussa 2018, kuitenkin niin, että VAT-ohjeet nro 1 ja 2b jaetaan kunnille jo kesäkuussa 2018.

Uusien vaaliurnien tarpeesta ja vanhojen vaaliurnien kierrättämisestä oikeusministeriö lähettää erillisen sähköpostikyselyn kesäkuussa.

9. Vaalikoulutus

Oikeusministeriön koulutus

Oikeusministeriö järjestää kuntien keskusvaalilautakunnille maakuntavaalien toimittamisesta elo-syyskuussa 2018 yhteensä viisi (5) koulutustilaisuutta, joista yksi on ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Kaikissa tilaisuuksissa voi kuitenkin esittää kysymyksiä suomeksi ja ruotsiksi. Koulutuspäivät ja –paikat osoitteineen sekä ohjelma esitetään tämän kirjeen liitteessä 2. Kahteen suomenkieliseen tilaisuuteen ja ruotsinkieliseen tilaisuuteen voi osallistua myös Skypen tai Lyncin välityksellä. Lisäksi oikeusministeriö laatii koulutuksesta videon, joka tulee nähtäväksi vaalitietojärjestelmän kautta.

Koulutustilaisuuksiin osallistuminen on vapaaehtoista. Niihin ei tarvitse erikseen ilmoittautua, vaan riittää kun osallistujat saapuvat paikalle. Koulutustilojen rajoitetusta koosta johtuen suositellaan, että kustakin kunnasta osallistuisi koulutuspäivään enintään kolme henkilöä. Osallistuminen on maksutonta, mutta toisaalta oikeusministeriö ei korvaa osallistujien matka- eikä ruokailukuluja.

Koulutustilaisuuksia on huomattavasti vähemmän kuin viime kuntavaaleissa helmi-maaliskuussa 2017. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että maakuntavaaleissa keskusvaalilautakunnilla on vähemmän tehtäviä kuin kuntavaaleissa ja toiseksi siitä, että edellä mainitut mahdollisuudet katsoa videoitu koulutustilaisuus ja osallistua tilaisuuksiin Skypen tai Lyncin välityksellä edesauttavat koulutukseen osallistumista ilman, että saapuu paikalle koulutustilaisuuteen. Toisaalta koulutuksella arvellaan olevan kysyntää siitä syystä, että maakuntavaalit toimitetaan nyt ensimmäistä kertaa.

Koulutuksessa käydään läpi vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa selostettuja asioita:

- kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät,
- ennakkoäänestyksen järjestäminen
- vaalipäivän äänestyksen järjestäminen
- vaalitietojärjestelmän käyttö:
 - äänioikeustietojärjestelmä yleisessä ennakkoäänestyspaikassa,
 - äänioikeustietojärjestelmä keskusvaalilautakunnassa ("jälkikirjaukset"),
 - äänioikeustietojärjestelmä vaalilautakunnassa ("sähköinen vaaliluettelo"),
 - tuloslaskentajärjestelmä (alustava ääntenlaskenta ja tarkastuslaskenta).

Kunnan oma koulutus

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee kouluttaa, opastaa ja neuvoa kunnan muita vaaliviranomaisia (vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat sekä yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat), jotta nämä suorituvat heille kuuluvista tehtävistä. Keskusvaalilautakunnan koulutusmateriaalina voivat olla esimerkiksi oikeusministeriön vaaliohjeet ja VAT-ohjeet.

Vaalitietojärjestelmän koulutuskanta, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on kuntien käytettävissä 20.8.2018 lukien.

10. Kunnille suoritettava kertakorvaus

Ensimmäisissä maakuntavaaleissa, jotka toimitetaan erillisinä vaaleinaan, oikeusministeriö suorittaa kunnalle vaalilain 188 §:n mukaisena kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta maakuntavaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Korvaus suoritetaan kunnille loppuvuodesta 2018.

Korvauksen määrä vahvistetaan myöhemmin. Korvauksessa pyritään huomioimaan se, että ensimmäisissä maakuntavaaleissa – toisin kuin esimerkiksi eduskuntavaaleissa – keskusvaalilautakunta vastaa ennakoänten laskennasta ja vaalipäivän äänten tarkastuslaskennasta.

Kertakorvausta maakuntavaaleista ei tulla suorittamaan enää silloin, kun maakuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa.

11. Muuta

Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä keskusvaalilautakunnille

Maakuntavaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään keskusvaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Keskusvaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Viime kuntavaalien aikaiset keskusvaalilautakuntien yhteystiedot on koottu sivulle <http://vaalit.fi/yhteystiedot>.

Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset tulee ilmoittaa vaalituella (vaalituki@om.fi).

Kirjeen toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi.

12. Lisätietoa

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä:

- www.vaalit.fi,
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 02951 50128,
- neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, puh. 02951 50127,
- hallitussihteeri Anna Saarela, puh. 02951 50050,
- hallinnollinen avustaja Terttu Tuomi, puh. 02951 50206,
- VAT-asioissa oikeusrekisterikeskuksen (ORK) **vaalituki**, puh. 02956 65609, jossa vastaavat Anniina Tjurin (VAT:in pääkäyttäjä), Marita Kolehmainen, Anni Vornanen, Atte Koskinen ja Antti Kaakinen.

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@om.fi sekä vaalituki@om.fi.

Vaalijohtaja



Arto Jääskeläinen

Neuvotteleva virkamies



Heini Huotarinen

- LIITTEET:
- 1) Äänestyspaikkojen määräämisestä
 - 2) Vaalikoulutukset vuoden 2018 maakuntavaaleja varten
 - 3) Eräitä määräaikoja vuoden 2018 maakuntavaaleissa

TIEDOKSI: Ulkoasiainministeriö
Valtiovarainministeriö / kuntaosasto
Väestörekisterikeskus
Suomen Kuntaliitto

ÄÄNESTYSPAIKKOJEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

LIITE 1

1. Yleiset ennakkoäänestyspaikat

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnan tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakkoäänestyspaikkoja oltava riittävästi

Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.

Missä ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakkoäänestysmahdollisuudet.

Ennakkoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät tulevat sinne mieluusti.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on saatu mm.

- postikonttoreista,
- kirjastoista,
- erilaisten liike- tai kauppakeskusten aulatiloista,
- kunnantaloista ja muista kunnan virastoista,
- eri oppilaitoksista,
- kunnan palvelukeskuksista ja
- yhteispalvelupisteistä sekä
- liikkuvista äänestyspaikoista eli äänestysbuseista ja yhteysaluksista ja vastaavista.

Yksi esimerkki uudelta ratkaisulta on ollut Helsinki-Vantaan lentoaseman terminaaliiin perustettu yleinen ennakkoäänestyspaikka.

Yleistä ennakkoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä. Tällaisia paikkoja saattavat olla esimerkiksi varuskunta-alueet.

Ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyys

Liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten ennakkoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan vammaisten käyttämille kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakkoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspai-

kalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luis-kalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä pääsee esteettä äänestysti-laan. Pyörätuolia käyttäviä varten tulisi myös olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai pöydälle asetettava irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, jonka turvin ää-
nestäjä voi muiden näkemättä täyttää äänestyslippunsa. Aiemmissa vaaleissa esteettömyy-
dessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee pyrkiä korjaamaan. Oikeusministeriön vaalioh-
jeissa tulee olemaan tarkempaa ohjeistusta esteettömyyden käytännön toteuttamisesta.

Järjestyksenpidon ja vaalimainontakiellon huomioiminen

Ennakoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennak-
koäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Käytännön syistä
vaalimainontakiellon ulottuvuus voi eräissä ennakoäänestyspaikoissa olla alueellisesti ra-
jatumpi kuin yleensä vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakoäänes-
tyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on
tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen johtoon ja varmistauduttava
siitä, että ennakoäänestys otetaan asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa
toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaati-
muksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuu-
lua ennakoäänestyspaikkaan eikä sen ulko-ovelle/sisäänkäyntiin.

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja
luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 §
2 mom.). Tilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänes-
täjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla si-
ten mitoitettu ja järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, jo-
hon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että
ennakoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan ää-
nestyksen vastaanottopisteissä. Ennakoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän
käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa (vaalitoimitsija
leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, lähetekirje laaditaan ja allekirjoitetaan,
vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään mer-
kintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tuleekin huolehtia siitä, että vastaanotto-
pisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakoäänestyspaikassa tu-
lee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen
tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vai-
vattomasti.

Paloturvallisuus

Ennakkoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Ennakkoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakkoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ennakkoäänestysajanjakson päivänä. Tällaisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakkoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakkoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakkoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakkoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa kunnissa maaseudulla pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakkoäänestyspaikan tavoin. Esimerkiksi eräässä kunnassa viimeisissä vaaleissa aikaisemman kirkonkylällä sijaitsevan yleisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi kunta on perustanut eri kylille yhteensä kahdeksan lyhyen aukioloajan yleistä ennakkoäänestyspaikkaa.

Mahdollisimman pysyvät ennakkoäänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman pakottavaa syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa.

Tehokas tiedotus

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutuksin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, julisteilla kadunvarsimainostelineissa, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin jaettavilla tiedotteilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan kullekin äänioikeutetulle lähetettävään ilmoituskorttiin liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman maakuntansa yleisistä ennakkoäänestyspaikoista.

Tehokas opastus äänestystilaan

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin. Erityisesti silloin, kun ennakkoäänestyspaikka on sellaisessa tilassa, jonka läheisyydessä tai ympärillä on paljon muutakin toimintaa (esimerkiksi kauppakeskuksessa), tulee selkeään opastukseen kiinnittää huomiota.

Miten liikkuva ennakkoäänestyspaikka käytännössä toteutetaan?

Liikkuva ennakkoäänestyspaikka voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: rakennetaan äänestystila bussiin tai vastaavaan kulkuneuvoon, suunnitellaan päivittäinen reitti kellonaikoiheen, tiedotetaan tehokkaasti bussin pysähdyspaikoista ja aikatauluista, minkä jälkeen toteutetaan reitti ja suoritetaan äänestys. Bussin jokainen pysähdyspaikka on tallennettava osoitteineen ja kellonaikoiheen vaalitietojärjestelmään sisältyvään äänestyspaikkarekisteriin. Kunnan sisäinen tiedottaminen liikkuvan ennakkoäänestyspaikan pysähdyspaikoista on tärkeää siksi, että äänestäjille postitettavan ilmoituskortin liitteessä niitä ei erikseen mainita.

2. Vaalipäivän äänestyspaikat

Vaalipäivän äänestyspaikkoja määrätessään kunnan tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

-Äänestyspaikan tulee pääsääntöisesti olla äänestysalueella, mutta erityisistä syistä se voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa;

-Eduskunnan oikeusasiamies katsoi ratkaisussaan 3.3.1999 (dnro 2009/4/96), että vaalipäivän äänestyspaikkana käytettävän huoneiston sopivuutta harkittaessa tulisi yhtenä näkökohtana ottaa huomioon myös huoneiston aatteellinen luonne ja käyttötarkoitus. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan puolueettomuuden näkökulmasta tulisi olla pyrkimyksenä, että vaalihuoneistot ovat aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman neutraaleja. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies puolestaan totesi ratkaisussaan 30.10.2013 (dnro 4607/4/12), että demokratian asianmukainen toteutuminen edellyttää, että äänestäjät voivat vaalipäivänä käyttää äänioikeuttaan mahdollisimman puolueettomassa tilassa. Merkittävää painoarvoa ei kuitenkaan tulisi antaa sille seikalle, mikä taho omistaa äänestystilan. Merkittävämpänä perusteena on pidettävä tilan sopivuutta arvioitaessa sen käyttötarkoitusta ja varustelua;

-Varsinaisen äänestyshuoneen lisäksi äänestyspaikassa tulee olla odotustilaa. Jollei erillistä odotushuonetta ole käytettävissä, on erityinen paikka äänestyshuoneen vieressä sopivalla tavalla erotettava niin, että äänestäjät voivat siitä suoraan siirtyä äänestyshuoneeseen.

Tämä paikka on voitava sulkea siten, että pääsy sinne estetään muilta kuin niiltä äänestäjiltä, jotka ovat saapuneet ennen kello 20;

-Äänestyspaikan esteettömyyden, järjestyksenpidon, opastuksen sekä paloturvallisuuden osalta viitataan siihen, mitä edellä ennakoäänestyspaikkojen osalta todetaan.

LIITE 2

VAALIKOULUTUKSET VUODEN 2018 MAAKUNTAVAALIEJA VARTEN

Koulutuspäivän alustava ohjelma, joka on kaikissa tilaisuuksissa sama, on seuraavanlainen. Aloitusai-
kaa lukuun ottamatta kellonajat ovat noin-aikoja, osioita venytetään sen mukaan kuin on tarpeen.

Kello	Aihe	Kouluttaja
9.30	Avaus. Maakuntavaalit – uusi vaalityyppi	OM
9.45- 12.00 (tauko sopivassa välissä)	Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät, mm. - tiedottaminen, vaalimateriaali, vaaliluettelot, ennakoäänestyksen ja vaali- päivän äänestyksen järjestelyt, ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen, vaalitietojärjestelmän käyttö, ennakoäänentien laskenta, tarkastuslaskenta	OM / ORK
12.00	Lounastauko	
13.00	Kunnan puheenvuoro	
13.15	Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen toimittaminen, käytännön harjoittelua	OM / ORK
15.15	Muiden vaaliviranomaisten tehtävistä ja tulevista vaaleista	OM
15.30	Tilaisuus päättyy	OM

Koulutustilaisuudet järjestetään seuraavasti:**1. VANTAA**

- osallistumismahdollisuus myös Skypen/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumisohjeet annea-
taan myöhemmin erikseen)

Aika: Perjantai 31.8.2018
Paikka: Tiedekeskus Heureka / Auditorio
Osoite: Tiedepuisto 1, 01300 VANTAA

2. KUOPIO

Aika: Tiistai 4.9.2018
Paikka: Kuopion valtuustotalo
Osoite: Suokatu 42, 70110 KUOPIO (käynti pääovista)

3. TAMPERE

- osallistumismahdollisuus myös Skypen/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumisohjeet annetaan myöhemmin erikseen)

Aika: Torstai 6.9.2018
Paikka: Tampere-talo / Sonaatti 2 -kokoustila
Osoite: Yliopistonkatu 55, 33100 TAMPERE

4. OULU

Aika: Tiistai 11.9.2018
Paikka: Oulun kaupungintalo / Valtuustosali
Osoite: Kirkkokatu 2a, 90100 OULU

5. HELSINKI (ruotsinkielinen)

- osallistumismahdollisuus myös Skypen/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumisohjeet annetaan myöhemmin erikseen)

Aika: Torstai 13.9.2018
Paikka: Oikeusministeriö
Osoite: Eteläesplanadi 10, 00130 HELSINKI

Koulutustilaisuudessa ei jaeta kirjallista materiaalia. Otathan mukaan omat muistiinpanovälineet ja vaaliohje nro 1.

LIITE 3

Eräitä määräaikoja vuoden 2018 maakuntavaaleissa

Vaalipäivä 28.10.2018

Perustuu HE 15/2017 vp:n mukaiseen lakiehdotukseen

Ajankohta	⁹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Huhtikuu 2018		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen maistraatille	8 § 1 ja 2 mom
Maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön tultua voimaan		Maakunnan liiton hallitus	Maakuntavaalilautakunnan asettaminen	¹⁰
Maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön tultua voimaan		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjakulujen aiheutuminen voi alkaa	¹¹
Maakuntavaaleja koskevan lainsäädännön tultua voimaan		Puolue	Maakuntavaalien kampanja-aika alkaa	¹²
Maakuntavaaleja koskevan lainsäädännön tultua voimaan		Väestörekisterikeskus	Väestötietojärjestelmässä 31.5. olevat maakuntien asukasluvut valittavien valtuutettujen määrää varten	
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä maakuntavaalien ennakoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom 1) kohta

⁹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

¹⁰ Maakuntauudistuksen voimaantulolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)

¹¹ Maakuntauudistuksen voimaantulolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä) ja laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

¹² Maakuntauudistuksen voimaantulolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä) ja puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Hyvässä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakoäänestyspaikkoina olevien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom 3) kohta
Hyvässä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom
Hyvässä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §
Perjantai 17.8.2018 viimeistään		Maakuntavaalilautakunta	Maakuntavaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	12 a § 2 mom
Perjantai 17.8.2018 viimeistään	¹³	Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom
Perjantai 17.8.2018 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom
Hyvässä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvässä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvässä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvässä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvässä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Hyvässä ajoin		Väestörekisterikeskus	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n	22 §

¹³ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 7.9.2018. Koska jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen, ilmoitukset tulee kuitenkin käytännössä tehdä viimeistään 17.8.2018.

			muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta maakuntavaaleissa	
Perjantai 7.9.2018 klo 24	51.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom
Maanantai 10.9.2018 viimeistään	48.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen maakuntavaalilautakunnille	32 §
Maanantai 10.9.2018 viimeistään	48.	Maakuntavaalilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä ja siitä, kuinka monta valtuutettua valitaan. Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi maakuntavaalilautakunnan kokoushuoneistossa sekä julkaistaan sillä tavalla kuin maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.	34 §, 143 b §
Keskiviikko 12.9.2018 viimeistään	46.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom
Maanantai 17.9.2018	41.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin nähtävilläpidon aloittaminen maistraateissa ja muissa Väestörekisterikeskuksen määräämissä paikoissa	23 §
Tiistai 18.9.2018 ennen kello 16	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava maakuntavaalilautakunnalle	31 §, 143 g §
Maanantai 24.9.2018	34.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille; Ehdokkaiden keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 §
Keskiviikko 26.9.2018 ennen kello 16	32.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 26.9.2018	32.	Maakuntavaalilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen	39 §

			käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	
Torstai 27.9.2018 ennen kello 12	31.	Vaaliasiamies	Puolueen tai valitsijayhdistyksen, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty, ehdokashakemuksen peruutus	40 § 2 ja 3 mom
Torstai 27.9.2018	31.	Maakuntavaalilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 §
Torstai 27.9.2018	31.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
Torstai 27.9.2018	31.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom
Torstai 27.9.2018 aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	31.	Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹⁴
Torstai 4.10.2018 viimeistään	24.	Väestörekisterikeskus	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom
Keskiviikko 10.10.2018	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom
Perjantai 12.10.2018 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen maistraatille	24 § 1 mom
Maanantai 15.10.2018	13.	Maistraatti	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom
Tiistai 16.10.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Maistraatti	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuksista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom
Tiistai 16.10.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Väestörekisterikeskus/maistraatti	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai	27 § 1 mom

¹⁴ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

			jätetty tutkimatta; valitus Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	
Tiistai 16.10.2018 kello 12	12.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom
Tiistai 16.10.2018 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiäänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 17.10.2018	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom
Lauantai 20.10.2018	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom
Tiistai 23.10.2018	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom
Keskiviikko 24.10.2018 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 26.10.2018 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom
Sunnuntai 28.10.2018 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ¹⁵
Sunnuntai 28.10.2018 aikaisintaan kello 12 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 9	VP	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäännten laskeminen	84 §
Sunnuntai 28.10.2018 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.10.2018 viimeistään kello 12	1.	Keskusvaalilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	84 §

¹⁵ Lisäksi maakuntauudistuksen voimaanpanolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)

Keskiviikko 31.10.2018 viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Keskusvaalilautakunta	Kunakin äänimäärien vahvistaminen ja ilmoittaminen maakuntavaalilautakunnalle	143 1 §
Keskiviikko 31.1.2018 viipymättä saatuaan 143 l §:n 1 momentissa tarkoitetut ilmoitukset		Maakuntavaalilautakunta	Maakuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen	88 – 91 § ja 143 1 §
14 päivän kuluessa sitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus hallinto-oikeudelle maakuntavaalilautakunnan päätöksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100-102 §
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta [maantaina 31.12.2018 viimeistään]		Valtuutetuksi ja varavaltuutetuksi valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹⁶

¹⁶ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

